

Eduskunnan hallintovaliokunnalle
HaV@eduskunta.fi

Eduskunnan hallintovaliokunnan lausuntopyyntö

HE 219/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 6 ja 17 luvun muuttamisesta

Asiantuntija

Käräjätuomari Juha Hartikainen

Helsingin käräjäoikeus toteaa, että se on antanut 14.8.2024 lausunnon rangaistuksen määräämistä koskevasta HE-luonnoksesta VN/24201/2023. Käräjäoikeudella ei ole aihetta muuttaa aiemmassa lausunnossaan esittämiä huomioita. Käräjäoikeus lausuu hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä lisäksi seuraavaa.

Rikoksen tekeminen osana rikollisjoukon toimintaa

Esityksessä on tuotu esiin, että ehdotettu koventamisperuste kattaisi samanlaisia tekoja kuin järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa koskeva koventamisperuste, mutta sitä voitaisiin soveltaa matalammin edellytyksin ja myös lievempiin tapauksiin. Käräjäoikeus huomauttaa, että nykyisenkin lain mukaan erilaisia rikoksen moitearvosteluun liittyviä seikkoja voidaan ottaa huomioon hyvin laajasti. Vaikka nimenomainen koventamisperuste ei täytyisikään, niin rikoksen tekeminen olosuhteissa, joihin liittyy järjestäytyneisyyttä voidaan ottaa huomioon tekijän syyllisyyttä lisäävänä ja siten rangaistusta korottavana seikkana ja näin on myös oikeuskäytännössä tehty. Sillä seikalla sovelletaanko koventamisperustetta vai jääkö sen soveltamisedellytykset täyttymättä, ei välttämättä ole merkittävää vaikutusta rangaistuksen määrään.

Käräjäoikeus huomauttaa, että ehdotettu uusi koventamisperuste soveltuu lähtökohtaisesti, mihin tahansa rikoksiin, jotka ovat omiaan vaarantamaan yleisten paikkojen järjestystä ja turvallisuutta. Koventamisperuste voi tulla siten käsiteltäväksi oikeudenkäynnissä myös vähemmän vakavissa yksinkertaisissa rikosasioissa. Tämä voi johtaa siihen, että oikeudenkäynnin painopisteesi voi tulla myös yksinkertaisissa rikosasioissa koventamisperustetta koskevan näytön vastaanottaminen ja sen

Postiosoite

PL 650
00181 HELSINKI

Käyntiosoite

Porkkalankatu 13
00180 HELSINKI

Puhelin

029 56 44200

Sähköposti

helsinki.ko@oikeus.fi

soveltamisedellytysten arviointi, mikä voi joissain tapauksissa johtaa epätarkoituksenmukaisiin lopputuloksiin.

Käräjäoikeus toteaa, että ehdotettu määritelmäsäännös rikollisjoukosta on kokonaan uusi ja väljä, mikä asettaa haasteita oikeuskäytännön yhtenäisyydelle ennen kuin ylempien oikeusasteiden ohjaavia ratkaisuja on ehditty sen soveltamisesta antamaan. Tämä on omiaan lisäämään käräjäoikeuksien ja muutoksenhakutuomioistuinten työmäärää uuden säännöksen soveltamisen alkuvaiheessa. Koventamisperusteen soveltaminen edellyttää laajaa näyttöä ja tästä aiheutuu pääkäsitelyiden kestojen pidentymistä, mikä lisää osaltaan tuomioistuinten työmäärää. Käräjäoikeus pitää tärkeänä, että työmäärän lisäys huomioidaan tuomioistuinten resurssitarpeessa.

Taloudellisia vaikutuksia viranomaisten toimintaan koskevassa jaksossa on todettu, että noin 200:ssä rikosprosessissa olisi selvitettävä, onko rikos tehty osana rikollisjoukon toimintaa. Määrä kuulostaa suurelta ja siihen perustuen uuden koventamisperusteen aiheuttamiksi kustannusvaikutuksiksi tuomioistuimissa on laskettu noin 1–2 henkilötyövuotta. Käräjäoikeus toteaa, että laskelma perustuu yksinomaan alioikeusvaiheessa lisääntyneeseen oikeudenkäyntien kestoihin. Voidaan olettaa, että suuri osa kyseisistä asioista etenisi kuitenkin myös hovioikeuteen, minkä vuoksi tämäkin olisi otettava kustannusvaikutuksissa lisäävänä seikkana huomioon.

Asiantuntijalausunnon on laatinut käräjätuomari Juha Hartikainen

Helsingin käräjäoikeus

Sirpa Pakkala

Laamanni

Jakelu

Hallintovaliokunta

Tiedoksi

käräjätuomari Juha Hartikainen

